

แขกรับเชิญ: นิธิ คานาโกะ, อนุสรณ์ ตีปยานนท์ และอุทิศ เหมะมูล

พิธีกร: อินทิรา เจริญปุระ (ทราย)

ล่ามภาษาญี่ปุ่น – ไทย: อรรถ บุนนาค

บทความโดย: ณิชารีย์ ผาติทิต

บรรณาธิการ: ทมวรรณ เฟื่องสวัสดิ์

Creative Rebels? ทบทวนความคิดสร้างสรรค์ คำนิยาม
นักเขียนทั้งสามคนอย่าง นิธิ คานาโกะ, อนุสรณ์ ตีปยานนท์, และอุทิศ เหมะมูล ซึ่งต่างสะท้อนตัวตนและความคิด
แหวกชนบ ผ่านสื่อหลากหลายประเภท ทำความรู้จักกับ
พวกเขาและพูดคุยเรื่องแรงบันดาลใจในการทดลองและ
สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ผ่านบทสนทนากับ ‘ทราย’ อินทิรา
เจริญปุระ

[งานเขียนและการแสดงออกของตัวตนผ่านสื่ออื่น ๆ]

อินทิรา เจริญปุระ (ทราย): สำหรับคุณนิธิ นอกจากผลงานเขียนแล้ว มีได้ทำสื่ออื่นๆ บ้างไหมคะ? อย่างสองคนนี้ก็คือ
วาดภาพคนหนึ่ง อีกคนทำเรื่องอาหาร

นิธิ คานาโกะ (นิธิ): สวัสดิ์ค่ะ นอกจากที่จะเขียนนวนิยายแล้ว ฉันก็วาดรูปด้วยค่ะ รูปในงานเขียนหลายเล่มของฉันก็
เป็นรูปที่วาดเอง นอกจากนี้ก็จะมีการไปจัดแสดงในนิทรรศการ แล้วก็รวมเป็นหนังสือภาพอีกสามเล่มค่ะ

ทราย: เมื่อกี้ลิ้มแนะนำนะคะ วันนี้ได้รับเกียรติจากคุณอรรถ บุนนาค มาเป็นล่ามแปลภาษาญี่ปุ่นให้กับเราในวันนี้ด้วย
นะคะ แล้วต้องถามทั้งสามท่านแบบนี้ค่ะว่า ใช่อะไรเป็นตัวแบ่ง ว่าเรื่องนี้เรายากเล่าผ่านตัวหนังสือ เป็นการเล่า
เรื่องราว และอันนี้ยากเล่าผ่านภาพวาด อันนี้ยากสื่อสารผ่านอาหาร หรือว่าสื่อสารผ่านสมุดภาพต่างๆ

นิธิ: ฉันมักจะนำเสนอความคิดหรือเรื่องราวในรูปแบบนวนิยายก่อน หลังจากนั้นถึงค่อยสื่อด้วยภาพค่ะ อย่างเมื่อสักครู่นี้เห็นคือภาพปกของนวนิยายเรื่อง *ไอ2* ที่แปลว่า ฉัน ในภาษาอังกฤษและในภาษาญี่ปุ่นเองก็มีคำพ้องเสียงซึ่งแปลว่าความรักค่ะ งานชิ้นนี้ถูกนำไปใช้ในหนังสือและงานนิทรรศการค่ะ เป็นภาพเกี่ยวกับท้องทะเล ถ้าถามว่าทำไมต้องเป็นทะเล เนื่องจากว่าตอนจบของเรื่อง ตัวละครเอกกระโดดลงไปในทะเลเพื่อที่จะเกิดใหม่ค่ะ ตอนที่เตรียมภาพไปจัดแสดงในแกลเลอรี ฉันเลยคิดว่าจะวาดภาพทะเล

เป็นปกของหนังสือ อีกอย่างหนึ่งคือนิทรรศการเป็นการจัดแสดงแบบ 360 องศา ก็เลยคิดว่าคนดูจะได้รู้สึกเหมือนอยู่ในท้องทะเลและเหมือนอยู่ในร่างกายมนุษย์ด้วย ส่วนหนึ่งก็เพื่อสื่อถึงความรู้สึกของการได้เกิดใหม่ค่ะ

¹ บทสนทนาภาษาญี่ปุ่น แปลภาษาไทยโดย อรรถ บุนนาค

² *i(Ai)* นวนิยายโดยคานาโกะ นิธิ

อุทิศ: เราคิดว่าเราพยายามที่จะทำความเข้าใจกับความคิดหลักของสังคมว่า จริงๆ แล้วเรื่องความโปปเปลียของคณเณย์มันเป็นเรื่องที่ ถ้าเรามองด้วยกรอบของศีลธรรมหรือความเหมาะสม อะไรรักแล้วแต่เนี่ย คือทุกคนก็จะมองว่าเป็นเรื่องที่ควรทำในทีลัษ ในที่รโหฐาน หรืออะไรก็ว่าไป เราคิดว่าถ้าเราสามารถที่จะเอาศิลปะเข้าไปทำความเข้าใจให้กับทุกๆ คน

ได้ว่า เรามองมันด้วยความคิดแบบอื่น ด้วยความรู้สึกแบบอื่นได้ คือบางทีเวลาที่เราเห็นคนเปลือย เราจะถูกกระตุ้นขึ้นมาด้วยความรู้สึกต่อต้านก่อน เราจะรู้ว่า ‘จะมาก็ก้าวอะไรตรงนี้’ แต่ว่าจริงๆ แล้ว ใจความรู้สึกและชุดทัศนคติอันนี้ที่มันก่อเกิดขึ้นกับตัวเราเนี่ย มันก็จะไปปิดบังส่วนที่เราควรจะรู้ เช่น เราจะได้เห็นเรื่องเกี่ยวกับความงาม ความมหัศจรรย์ของร่างกายเนี่ย มันเป็นอย่างไง คือเรามองร่างกายในไอเดียอื่นที่ไม่ใช่ศีลธรรมอย่างเดียว แต่มองผ่านความคิดที่มันสามารถเปิดแรงบันดาลใจมนุษย์คนหนึ่งได้มากกว่านั้น มากกว่าแค่การเอาตัวความคิดว่ามันเป็นเรื่องโป๊เปลือย นำรังเกียจ

[การเขียน การรักษาตัวตน และความปรารถนาในด้านอื่น ๆ]

ทราย: มาถึงอาจารย์ต้น (อนุสรณ์ ตีปยานนท์) Food Activist ของเรบ้างดีกว่า ทำไมวันนี้เราดูลับสูติน น้ำ ลม ไฟ รากเหง้า ชาติกำเนิดมาก นี่ก็กลับสู่ความเปลือย พื้นฐาน ส่วนทางนั้นไปทะเลมาแล้ว ทางนี้ก็อาหาร ทำไมถึงต้องเป็นอาหารคะอาจารย์ต้น? คือตอนแรกมันมีข้อถกเถียง หลายๆ คนอาจจะเคยได้ยินนะคะ ว่าอาหารไทยเนี่ย มีทั้งไทยและไทยกว่า ไทยที่สุด ของฉันไทยแท้ รสมีแบบไทย รสมีแม่ และอีกสารพัดนิยาม คือสิ่งที่อาจารย์ต้นทำมันเริ่มมาจากคำถามแบบไหนบ้างหรือเปล่า

อนุสรณ์ ตีปยานนท์ (อนุสรณ์): คำถามนี้จริงๆ สำหรับผมไม่ค่อยมีประโยชน์เท่าไรหรอก พอเราทำเรื่องอาหารจริงๆ เราจะรู้ว่ามันมีทั้งไทยที่แท้และไทยไม่แท้ และที่ไม่ใช่ไทยด้วยซ้ำ เราก็กินกันไปเนี่ยแหละครับ คือจริงๆ แล้ว มันไม่ได้เป็นเชิงศิลปะแบบทั้งสองท่าน การทำอาหารนี่มันเป็นเรื่องของกิจกรรม เพราะว่าสมัยก่อนตอนเขียนหนังสือ ผมมีอีกอาชีพที่ทำควบคู่กันไปก็คือเป็นอาจารย์ ที่นี้สองกิจกรรมนี้ต่างก็เป็นกิจกรรมที่ค่อนข้างโดดเดี่ยวเนอะ อย่างเช่นเขียนหนังสือเสร็จไปเตรียมการสอน เราก็นั่งที่

โต๊ะตัวเดิมเนอะ เพียงแต่เปลี่ยนจากหนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนสอนเขียนนวนิยายหรือเรื่องสั้น มาเป็นหนังสือที่จะใช้บรรยายปีแล้วปีเล่า มันก็รู้สึกว้า เอ๊ะ เราอยู่กับกิจกรรมที่มันอยู่กับตัวเองมากเลยเนอะ เสร็จจากทั้งหมดนั้นเราก็นั่งเตี้ย แล้วก็นอนหลับ—

อุทิศ: ขึ้นเตี้ยอะไร?

ทราย: เข้านอนไหง หมายถึงพักผ่อน [หัวเราะ]

อนุสรณ์: พวกสายที่วาดอีโรติกก็จะเป็นอย่างนี้ ชอบคิดว่ามีวาระซ่อนเร้น [หัวเราะ] ที่นี้มันก็เลยเกิดความรู้สึกที่ว่า เอ๊ะ เราไม่เจอคนเลย สองคือสุขภาพมันแย่มากเลย คือการเขียนหนังสือเนี่ย อาจจะไม่ถึงขนาดจิบเบียร์แบบอุทิศนะ แต่ว่ากาแฟจำนวนมากแก้วหรือว่าบุหรี่ยะไรพวกนี้ มันก็ทำให้ร่างกายมันแย่ คือมันมีหนังสือของนักเขียน ผมคิดว่ามูราคามิ (ฮารูกิ มูราคามิ) ทุกคนก็รู้จักเนอะ หลายคนอาจจะชอบนวนิยายของเขา แต่เล่มที่ผมคิดว่ามีผลกับผมมากคือ เล่มที่เขาพูดถึงการไปวิ่ง³ เออ ถ้าคุณอยากจะเขียนหนังสือต่อไปเรื่อยๆ คุณต้องมีกำลัง คุณต้องมีแรงที่จะเขียน ไม่ใช่ว่า

³ *เกร็ดความคิดบนก้าววิ่ง (What I Talk About When I Talk About Running)* โดย ฮารูกิ มูราคามิ

คุณเบิร์นตัวเองข้างในอยู่ตลอดนะ เสร็จปั๊บ การพักผ่อนของคุณก็คือหากาแฟ หาเบียร์ หาบุหรือัดเข้าไป มันต้องมีอย่างอื่น

แต่ที่นี้ผมสำรวจเข้าผมแล้วรู้ว่าวิ่งไม่ได้แน่ ก็เลยสำรวจตัวเองว่า เรามีอะไรที่เราชอบ? ปรากฏว่าผมมีความรู้สึกที่ผมชอบทำอาหาร คือมันเป็นกิจกรรมสมัยที่อยู่ลอนดอน เราทำงานในครัวแปดชั่วโมงเนี่ย เราไม่รู้สึกเบื่อ และมันรู้สึกว้าว เออ ไอ้การที่ได้เคลื่อนไหว ได้เจอคนมันดี จึ้นกลับมาทำอาหารดีไหม—

ทราย: คือรู้สึกที่เราได้รับพลังงานที่ดีจากกิจกรรมนี้?

อนุสรณ์: ก็เลยตัดสินใจลาออกไปทำอาหาร แต่จริงๆ ก็มีก่อนหน้านี้หนึ่งเนอะ ที่คุยกับรุ่นน้อง จริงๆ เคยให้สัมภาษณ์กับทางแซลมอน (สำนักพิมพ์) ไป ก็คุยกันว่า เอ๊ะ เราทำอะไรที่ให้อะไรคนอื่นได้เสียบ้างไหม ตอนนั้นก็นั่งกันอยู่ คือน้องเขาเป็นคนชอบกินเบียร์แบบอุทิศ แล้วน้องเขาก็ถามว่า ‘พี่เรามาทำคราฟต์เบียร์กันไหม?’ ผมว่าผมทำไม่ได้ ผมกินดีกว่าเนอะ ผมทำอย่างอื่นได้ไหม ทำอาหารแบบคราฟต์ฟู้ด (Craft Food) นะ ก็ถกกันคืดนั้น แล้วผมก็กลับมาคิดว่าผมควรทำอะไรที่เป็นคราฟต์ฟู้ด หมายถึงว่าอาหารที่ต้องใช้เวลาในการทำ เช่น ไปทำชีอิ้ว หรือเต้าเจี้ยว หรือก็คือพวกของหมักดองทั้งหมด ก็ปรากฏว่ามันมีของหมักดองชนิดหนึ่งในประเทศไทยที่มีความสำคัญมาก ก็คือปลาแดก หรือปลาร้า ผมรู้สึกว่าถ้าทำปลาร้าเนี่ย มันจะพาผมไปอยู่ในที่ที่ไม่คุ้นเคย เพราะผมต้องไปอยู่ในอีสาน แล้วผมก็จะได้เจอแดด เจอลม

ทราย: แต่อาจารย์ดูดีขึ้นมาก

อนุสรณ์: แต่ว่าตอนหลังมันมีกระแสเนอะ คนชอบไปทำฟาร์มเล็กๆ ไปอยู่แบบพอเพียง ผมไม่ได้ทำตามกระแสนั้น ผมไปเพราะรู้สึกว่า ไม่เอาแล้ว อยู่แต่ในห้องเขียนหนังสือ ขอไปเจอคน ก็เลยไปในที่ที่เป็นชนบท วันๆ ก็บิคมอเตอร์ไซด์ไปคุยกับชาวบ้านว่าเขาทำปลาแดกยังไง ไปจับปลาที่ไหน ก็หมักเอง เสียบ้างแจกเขาบ้าง เสร็จแล้วเนี่ย ตรงนั้นคนก็เริ่มตั้งคำถามว่าผมไปทำอะไร ก็มีคนมาคุย ก็เลยได้ไปเข้าร่วมพวกกิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหาร ประกอบว่าตอนนี้กระแสอาหารมันกำลังมา พวกเซฟก็จะชวนผมมาคุย ‘คุณทำอย่างนี้คุณเห็นอะไรในอาหาร?’ เรียบอกว่าเราเห็นเลยว่า พอไปลงมือทำจริงๆ อาหารที่เรากินอยู่ตอนนี้ ร้อยละเก้าสิบมันมาจากองค์กรใหญ่เกือบหมดเลย มันมีคำพูดหนึ่งที่นำเสนอมากเลย มีคุณแม่คนหนึ่งในชนบท เขาบอกว่า เดี่ยวนี้การจะเลี้ยงลูกเนี่ยไม่ยาก เอาเงินยัดใส่มือให้เดินไปเซเว่น (7-11) ก็พอละ ซึ่งฟังแล้วมันสะอึกเลยนะ เหมือนพอเด็กร้องก็แค่เอาเงินให้ไปซื้อของ คือในที่สุดเรารู้สึกว่า มันก็จะมีแต่คนแก่เนอะ ที่จะไปตลาดชุมชน นี่ก็ออกใหม่ครับ พวกตลาดเช้า ตลาดเล็กๆ ที่ขายผักที่ไม่ต้องเรียนว่าผักอินทรีย์ มันเป็นผักที่เขาเก็บมาขาย

ทราย: มันไม่ได้ดูโรแมนติก คือเหมือนอาจารย์ไม่ได้อยากจะโรแมนติไซส์ (Romanticise) ความชุมชนพอเพียงใช่ไหมคะ

อนุสรณ์: ผมต้องการออกจากโลกที่ซึ่งทำให้ผมอยู่แต่กับหนังสือ และผมรู้สึกว่าอยากเจอคน อยากพูด ก็เลยไปทำ ที่นี้พอได้เจอกับเซฟ กิจกรรมอื่นก็เลยตามมาใช่ไหม อาศัยที่เราชอบคันค่วา เขาบอกว่า ‘พี่ ผมจะทำเวิร์คช็อปเรื่องอาหารที่ช่วยมาพูดเรื่องประวัติศาสตร์ของน้ำปลาหน่อยได้ไหม หรือประวัติศาสตร์ของปลาแดกที่พี่คันค่วามาหน่อยได้ไหม’ เราก็เลยรู้สึกเหมือนว่า งานตรงนั้นมันทำให้เราเข้าใจมนุษย์มากขึ้น มันก็พิดแบ็คกลับมาที่งานเขียนเนอะ เราเริ่มมองเห็นว่า คนเราเนี่ย มันถูกออกแบบมาให้ต้องกินนะ พุดง่ายๆ เนอะ อย่างไรก็ตาม สองอย่างที่ผมพูดอยู่เสมอ ก็คืออากาศกับ

อาหาร คุณไม่หายใจคุณก็แย่ หรือคุณไม่กินอาหารเหี้ย จริงๆ คุณก็แย่ ที่นี้คุณกินอะไร คือน้อยคนมากที่จะทำอาหารกิน หรือน้อยคนมากที่จะไปแม้แต่ซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดใหญ่ เพื่อซื้ออะไรมาประกอบกินเอง—

ทราย: เราก็อึดแบบสำเร็จมาเลย มาอุ่น

อนุสรณ์: ใช่ว่าสำเร็จหมด คือทรายทำร้านอาหารทรายน่าจะ निकออก ใช่ว่ามันเหมือนกับว่า ในที่สุด เวลาเราพูดถึงคำว่าศักยภาพ ศักยภาพอย่างหนึ่งที่คนปัจจุบันเสียไปอย่างรวดเร็วและรุนแรงมาก คือศักยภาพในการที่จะประกอบอาหารกินเอง

ทราย: คือคนก็จะบอกว่า มันยุ่งยากนะ ทำกับข้าวมันต้องมีเตาอุ่นนี่

อนุสรณ์: แต่ว่าเรากลับอยากได้ศักยภาพอย่างอื่นเต็มไปหมด เช่น เราอยากมีกลิ่นหอม เรายอมเสียเวลาไปชิม ในขณะที่ชาวบ้านเหี้ย พอตกเย็นกับในตอนเช้า เราดูเลยว่ามันเย็นแล้ว หรือมันเข้าแล้ว ตอนควนไฟจากเตา มันขึ้นมาคืออยู่ในชนบทเหี้ย คุณตื่นมาคุณเห็นเลยว่า ควนไฟมันขึ้นมาประมาณสี่ห้าห้า ตรงนั้นเอง ที่ผมรู้สึกว่ เออเหี้ย ชีวิตมันลงตัวแล้วนะ คือเขียนหนังสือ แล้วก็ทำของที่มีมันเป็นประโยชน์ต่อสังคมด้วยในส่วนนี้

ทราย: ไม่รู้ว่ามีใครเป็นเพื่อนกับอาจารย์ในเฟซบุ๊กหรือเปลาณะคะ แต่คือแค่อ่านเรื่องราวตอนเย็นอาจารย์ปั่นจักรยานหรือแว่นมอเตอร์ไซด์ไปซื้อเบียร์ก็สนุกแล้วนะ มันก็จะเป็นเรื่องอีกแบบหนึ่ง คือคนเล่าก็สนุก คนฟังก็สนุก แล้วสิ่งที่ทำอาจารย์คาดหวังว่ามันจะสร้างแรงกระเพื่อมอะไรหรือเปล่านั้น

อนุสรณ์: ใช่ว่า เราคิดว่าส่วนหนึ่งมันก็คือกลับมาที่ว่า สังคมที่มันจะขับเคลื่อนไปได้อย่างแข็งแรง เราจะต้องมีความมั่นคงทางอาหารในระดับหนึ่ง คือมันหมายความว่า ถ้าคนในปัจจุบันเหี้ย ตอนนี้มีเซฟหลายคนก็ขึ้นมาแล้วนะ เซฟหลายคนพยายามพูดเรื่องอาหาร เราจะเห็นคอลัมน์เกี่ยวกับอาหารเต็มไปหมด แต่มันจะต้องมีคนอื่นนะครับ ที่มาช่วยในการขับเคลื่อนเรื่องประวัติศาสตร์อาหารและวัฒนธรรมอาหาร ทำไมเราชอบดูถูกว่า การกินปลาแดกมันไม่ดี ทั้งๆ ที่กลิ่นของปลาแดกกับชีส ความรุนแรงมันพอๆ กัน แต่ทุกคนไปงานเลี้ยงเหี้ยเหี้ย ก็กินชีสกับไวน์โดยที่ไม่รู้สึว่ามันเหม็น ทั้งๆ ที่ก็เกิดจากแบคทีเรียเหมือนกัน พวกนี้มันเกิดจากสำนึกที่ผมนึกว่ามันเป็น ฟู้ด เพอร์เซ็ปชัน ที่เรามีต่ออาหาร ถ้านักเขียนมาสนใจตรงนี้ ผมคิดว่ามันก็ดี คือเราค่อยๆ ใช้ตัวหนังสือของเราเปลี่ยนเพอร์เซ็ปชันของคนที่มีต่ออาหารอย่างหนังสือเล่มล่าสุดก็เป็นตามคอนเซ็ปต์นี้เหมือนกัน

ทราย: ก็คือใช้สิ่งที่ตัวทำอยู่แล้ว ไปบวกกับวิธีการใหม่ๆ ที่อาจารย์ค้นเจอ มาถึงคุณนิชิบ้างดีกว่า นอกเหนือจากผลงานที่เขียนผ่านหนังสือ และรูปภาพต่างๆ เหล่านี้แล้ว คิดว่าสิ่งที่ตัวเองทำนั้นสร้างแรงกระเพื่อมอะไรบ้าง เพราะอย่างสองคนนี่ (อุทิศ, อนุสรณ์) คนแรกต้องการทำลายเส้นกรอบของศีลธรรม ส่วนอีกคนต้องการสร้างคอนเซ็ปต์ใหม่ในการรับรู้ถึงอาหารที่เป็นท้องถิ่นจริงๆ เพราะจริงๆ แล้วอาหารหมักดอง ทรายคิดว่ามันมีทุกประเทศนะ ทุกประเทศมีของเน่าให้กิน คุณนิชิมีไอเดียที่จะแบบว่า สื่อสารอะไรผ่านสื่ออื่นๆ นอกจากตัวหนังสือบ้างไหมคะ

[บทบาทและหน้าที่ของนักเขียน และการกำหนดทิศทางของวรรณกรรมในอนาคต]

นิชิ: ฉันไม่มีความสามารถเท่าทั้งสองท่านคะ ความสามารถมีค่อนข้างจำกัดคะ ซึ่งก็คือการเขียนนวนิยายและวาดรูปเพื่อตัวเองเท่านั้น อันนี้ก็คือใช้ความสามารถแบบเต็มที่แล้วคะ แต่ว่าเมื่อสักครู่นี้อาจารย์ดันได้พูดถึงอาหาร ก็ทำให้

ได้ว่า ที่ญี่ปุ่นมักจะเชิญนักเขียนสองท่านมาพูดคุยกัน แล้วก็เขียนเป็นคอลัมน์หรือรายการทอล์คโชว์ เมื่อเดือนที่แล้วก็ได้พูดคุยกับนักเขียนอิสราเอล เอ็ตการ์ เคเรต (Etgar Keret) เราเห็นพ้องต้องกันว่า สำหรับคนที่ได้เรียนสูงๆ วรรณกรรมหรือวรรณคดีคงเป็นสิ่งที่ให้ความบันเทิง ซึ่งตรงนี้ทำให้เรารู้สึกกันไปว่าวรรณกรรมหรือวรรณคดีต่างๆ เป็นเรื่องยาก เป็นสิ่งที่ปัญญาชนนิยมเสพย์หรือเปล่า

ในทางกลับกันนั้น คลิปที่เราดูกันใน YouTube หรือ เกมส์ ก็อาจเปรียบได้กับฟาสต์ฟู้ดอย่าง แฮมเบอร์เกอร์ เพราะดูมีความเป็นกันเอง ดูเข้าถึงง่าย อีกทั้งยังอร่อย สะดวก และรับประทานง่าย ส่วนนวนิยายหรือวรรณกรรม ถ้าจะเปรียบเป็นอาหาร ก็เหมือนกับผักคะ คือเป็นอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย แต่ด้วยรสชาติที่เป็นรองจากแฮมเบอร์เกอร์ คงมีคนจำนวนไม่มากที่คิดว่ามันอร่อยจนอยากที่จะสรรหามากิน

ฉันก็เลยรู้สึกว่ามันเป็นสิ่งที่น่าเสียดาย ที่ทุกคนมีภาพว่างานวรรณกรรมนั้นดูเป็นเรื่องยากๆ ทั้งๆ ที่เมื่อดูจากวัฒนธรรมของงานวรรณกรรมแล้ว มันมีของที่มีประโยชน์ มีของที่มีความป๊อป มีของที่แมส (เป็นกระแสหลัก) และก็มีบริโภคนิยมด้วย มีทั้งของที่มีคุณค่าโภชนาการทางอาหาร และในทางกลับกัน ก็มีของที่ไม่ได้มีคุณค่าโภชนาการทางอาหาร แต่มีความอร่อยเหมือนเกมส์หรือ YouTube ดังนั้น ฉันก็เลยพยายามที่จะออกสื่อต่างๆ ให้เยอะๆ ค่ะ เพื่อที่จะเป็นกระบอกเสียงในการที่จะบอกให้คนรู้กันว่า งานวรรณกรรมไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งที่สูงค่า อมตะ หรือเอี่ยมไม่ถึง แต่มันมีสิ่งที่เป็นงานป๊อปที่เสพย์ง่ายและอร่อย และก็เข้าใจได้ง่าย ไม่ใช่ว่ามีแต่ของที่สูงค่ามากเกินไปค่ะ

ทราย: ขนาดคุณนิพิฐอยู่ในฐานะนักเขียนญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมการอ่านที่ค่อนข้างเข้มแข็งกว่าไทยมาก ก็ยังมีความกังวลเลย แล้วของเราละ มันเป็นส่วนหนึ่งหรือเปล่าคะอาจารย์ต้น หรือว่าแค่เขียนอย่างเดียวมันไม่พอคะ มันต้องสื่อสารด้วยแพลตฟอร์มอื่นๆ บ้าง เพราะอย่างหนังสือของพี่ม่อนเอง ก็มีแปลเป็นญี่ปุ่นด้วย

อุทิศ: ฉันฟังคำตอบก่อนนะ แล้วอาจารย์ต้นจะได้คิดก่อน ที่ทรายถามเนี่ย เป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก เพราะว่าถ้าเรามองกระบวนการทำงานของชีวิตคนๆ หนึ่งเนี่ย มันก็ประกอบด้วยหลายอย่าง อย่างของตัวเอง เน้นนอนว่ามันไม่ใช่แค่เรื่องที่ว่า เราจะก้าวข้ามพรมแดนของศิลปะอะไรแค่ไหนด้วย แต่ว่าเรากำลังมองว่า แม้แต่ชีวิตตัวเองเนี่ย เราก็ต้องบ่มเพาะ ต้องดูแลชีวิตตัวเองเหมือนกัน ปรากฏว่า ตัวเราเองเนี่ย ในฐานะที่เป็นนักสุขภาพทางกาย การไปทำงานศิลปะมันให้ผลทั้งสองอย่าง คือให้ทั้งสุขภาพทางกาย

และสุขภาพทางใจ เวลาที่เราทำงานเกี่ยวกับวรรณกรรมเนี่ย ตัวผมเองเป็นคนที่ จะเรียกว่ายุ่งใจดีนะ ค่อนข้างใช้พลังงานหนักมาก หนักเกินไป—

ทราย: หมกมุ่น?

อุทิศ: อืม คือใช้พลังงานหนักเกินไปในการเขียนงาน ซึ่งมันจะเป็นพลังงานที่ต่างกับการวาดรูป เวลาเราวาดรูปมันเป็นอะไรที่ คือพุดง่าย ๆ ถ้าการเขียนหนังสือมันคือการเค้นค้นตัวเอง ทำให้รู้สึกว่ามันไม่ได้เลย แต่ว่าวาดรูปมันคือการ—

ทราย: ซิลล์กว่า ฟรีกว่า ไม่มีตัวเองมาก?

อุทิศ: แล้วมันก็ผิดได้ คือไม่เป็นไร ชีวิตเราจะไม่เป็นไร โลกจะไม่แตก ชีวิตเราจะไม่ล่มสลาย จะไม่เป็นไร เพราะขบวนการทำงานศิลปะ คือรู้สึกว่ามันมีพื้นที่ให้เราล้มเหลวได้

ทราย: เหมือนพี่ทำเพื่อสื่อสารกับตัวเองมากกว่า?

อุทิศ: มันก็ต้องตอบตรงนี้ด้วยใจ ใช่ไหม คือจริง ๆ ทุกกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชีวิตเนี่ย มันก็เป็นการตอบและหาทางออกให้กับตัวเองก่อน ก่อนที่จะไปสู่การเผยแพร่ หรือไปสู่การแนะนำหรือบอกเล่าเรื่องราวให้คนอื่นรู้ และก็ต้องบอกจริง ๆ ว่า พุดกันอย่างแพร่ ๆ ก็คือ ทำงานวาดรูปก็ได้เงินเยอะกว่าหนังสือ เพราะฉะนั้น ก็อย่างที่ทรายถามใจ คือมันสามารถดูแลภาพเศรษฐกิจชีวิตได้ดีกว่า—

ทราย: คือเราสามารถปกครอง ดูแลกายใจได้ด้วยตัวเงินจริง ๆ เราไม่ปฏิเสธมันนะเนอะ

อุทิศ: ใช่ หนังสือเรา อย่างตอนนี้เราคิดว่า มีคนอ่านเราที่แน่นอนอยู่ประมาณ 1,500 คน—

ทราย: เพราะพี่ม่อนทำสำนักพิมพ์เองด้วย

อุทิศ: ใช่ครับ เพราะฉะนั้นเรารู้ว่า โอเค ใน 1,500 คนนี้ เราขายได้ ซึ่งมันแตกต่างจากยุคสมัยแต่ก่อนมาก แต่ก่อนขายได้ทีไรวางสองพันถึงสองพันห้าร้อยเล่ม แล้วมันก็แตกต่างอย่างมากตอนที่นิยายที่เราได้รางวัล⁴ อันนั้นไม่ต้องพุดถึงเนอะ มันไปถึงหลักห้าหมื่นเกือบปี เพราะฉะนั้น การออกหนังสือใหม่ทุกครั้ง จริง ๆ เราตั้งความหวังไว้ว่า ขายได้แค่ห้าร้อยเล่ม เราก็มีความสุขแล้วนะ [หัวเราะ]

ทราย: ใช้แรงเยอะ แต่หล่อใจ กับอีกอันหนึ่ง ไม่ได้ใช้แรงเยอะ แต่หล่อเลี้ยงร่างกายได้จริง ๆ

อุทิศ: การใช้พลังงานในการเขียนหนังสือเล่มหนึ่ง และการใช้เวลาทำหนังสือหนึ่งเล่มประมาณหนึ่งปีเนี่ย กับสิ่งที่เราได้มาจากการขายหนังสือห้าร้อยเล่ม และเราไม่สามารถใช้ชีวิต ไม่ต้องพุดปีนึงเลยด้วยซ้ำ แค่สามเดือนเราก็อยู่ไม่ได้แล้ว คือเราต้องการเงินแค่ห้าหมื่นบาทจากห้าร้อยเล่มนี้ สำหรับการใช้ชีวิตมันเป็นไปได้ คือมันต้องทำอย่างอื่น เพราะฉะนั้น อย่างผมกลับมาทำงานศิลปะเนี่ย แน่ใจว่ามีนักสะสมรุ่นใหม่ ๆ ที่สนใจที่จะเก็บงานของผม ดังนั้นผมขายงานชิ้นหนึ่งเนี่ย ผมก็ได้เท่ากับ—

⁴ ลับแล, แก่งคอย โดย อุทิศ เหมะมูล ได้รับรางวัลนวนิยายรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ประจำปี 2552

ทราย: คือแผนการเงินในชีวิตจะวางได้อย่างแน่นอน

อุทิศ: ถูก เพราะฉะนั้น มันก็คือวิธีการจัดการ การที่เราจะมีพลังความคิดที่เฉียบคม สดชื่น มีสุขภาพพลานามัยที่ดีได้ เพื่อที่จะให้คนอื่นได้รับรู้เรื่องราวของเราเนี่ย คือเราต้องดูแลตัวเองให้ดีกว่าคนอื่นเพื่อจะได้ผลงาน เหมือนที่อาจารย์ต้นพูดเมื่อกี้ คือไม่ใช่ที่เราไม่ดูแลตัวเองเลย แล้วใช้ตัวเราเองจนเราล้ม เราจะพังและเสื่อมสลายได้ง่ายมาก

[ตัวตนของนักเขียนผ่านตัวละครอื่น]

ทราย: ซึ่งจริงๆ อย่างที่ม่อนนี่ก็เป็นตัวอย่างหนึ่ง แต่อาจารย์ต้นนี่ยิ่งก้าวไกลไปกว่านั้น เพราะว่ารับงานแสดงด้วย

อนุสรณ์: เอ๊ย ไม่ใช่

ทราย: ไม่ใช่อะไรล่ะ เราเป็นดาราเนี่ย อยู่วงการเดียวกัน

อนุสรณ์: มันไม่ใช่งาน บางทีนักศึกษาเขามาขอ บางทีเพื่อนคนรู้จักเขามาขอให้ช่วย

ทราย: ก็จริงๆ แล้วถ้าคนไม่ใช่ ถ้ารู้สึกว่าการไม่น่าสนุก เราก็เลือกที่จะไม่ทำได้อีก แต่หนูอยากรู้ว่าอาจารย์ต้นเห็นความสนุกอะไรในนั้น คือรู้สึกว่าการออกไปทำเรื่องอาหารเนี่ย อาจารย์ต้นก็สนุกกับมันด้วย เหมือนว่ามันน่ารู้ มันน่าสนุก มันน่าเล่า ไอ้มุมของการแสดงมันมีอะไรอย่างนั้นบ้างไหม

อนุสรณ์: ไม่หรอก คือการที่ไปแสดง ทรายก็น่าจะพอนึกออก คือเวลาเราเขียนหนังสือ เราเป็นคนกำหนดให้ตัวละครมันเล่นตามเราใช่ไหม เราก็เลยอยากลองไปเป็นตัวละครของคนอื่นบ้าง ว่าเวลาเสียงเวลาเราพูดแทนตัวละครซึ่งเราไม่ได้เป็นคนคิด ไม่ได้เป็นคนเขียนขึ้นมาเป็นยังไง แค่นั้นเอง ไม่ได้เล่นเยอะ

ทราย: อย่าเขินสิ ก็เล่นอยู่เรื่อยๆ แหละ มันก็ให้ประสบการณ์ที่แตกต่าง

อนุสรณ์: ใช่ๆ มันก็ให้ประสบการณ์ คือบางที่เขาให้เราเล่นเป็นพ่อ มีลูกสาว เป็นแบบนี้สองเรื่องแล้วนะ เราก็รู้สึกว่า เออ เราไม่เคยมีลูก มันเป็นอย่างไงนะความรู้สึกแบบนี้ มันก็ได้เข้าใจเนอะ บทที่ต้องขับลงไปส่งลูก หรือว่าไปรับลูก มีคอนฟликтกับลูก อะไรแบบนี้

ทราย: เคยอยากขุดค้นเรื่องของวงการบันเทิงไหมคะ

อนุสรณ์: ไม่ๆ [หัวเราะ] คือผมนับถืออย่างทรายมาก โอ้โฮ สองวันก็เหนื่อยแล้ว นึกองหกโมงเช้า ใครจะตื่น เราก็จัวเจียดไปสองวันได้ ผมว่ามันเป็นงานที่หนัก นี่คือมีอาชีพจริงๆ อะ ไม่ใช่หรอก คือเล่นไปสักสามสี่วันก็พอละ

ทราย: มันก็สนุกใช้หรือเปล่า แต่ว่า—

อนุสรณ์: ช่วงเวลาที่เรารอเขาถ่ายก็ไม่รู้จะทำอะไรนะ อ่านหนังสือมันก็ไม่มีสมาธิอะ มันคือเป็นช่วงที่ผมไม่ชอบนะ แบบนั้น จริงๆ ผมว่าในการถ่ายทำมันมีช่วงเวลาเสียไปเยอะนะ

ทราย: มากๆ มหาศาล

อนุสรณ์: นี่แหละ เลยต้องนับถือคนเล่น

ทราย: ขอบคุณละ ยินดี [หัวเราะ] จะถามคุณนิชิบ้างว่า เวลาเขียนหนังสือเนี่ย มีทั้งแทนตัวเองเป็นผู้หญิง และก็มีแทนตัวเองเป็นผู้ชายด้วย รวมถึงเพศทางเลือกต่างๆ มากมาย การได้ยินเสียงตัวเองผ่านตัวละครเหล่านี้ มันเหมือนอย่างที่เราอาจารย์ต้นได้ลองเป็นหรือเปล่า เหมือนว่ามันได้หาตัวเองในหาตัวเองอีกทีนึง

นิชิ: ฟังจากที่พูดมาแล้วก็สรุปได้ว่านักเขียนนิยายเนี่ย เป็นคนที่เอาแต่ใจเหมือนกันนะคะ [หัวเราะ] เหตุผลที่มองแบบนี้ เพราะว่ายากตัวอย่างเช่นเสื้อสีขาวที่คุณทรายใส่อยู่ ฉันเองก็มีเสื้อสีขาวที่ดีไซน์แบบนี้ค่ะ แต่คุณทรายอาจจะเลือกเสื้อตัวนี้ด้วยเหตุผลที่ไม่เหมือนฉัน แต่ถ้าฉันเป็นคนเลือก ก็จะต้องว่า เอ๊ะ การออกแบบเป็นยังไง แคกระดุมเม็ดเดียวที่ไม่เหมือนเม็ดอื่นก็อาจเป็นวิธีหนึ่งในการแสดงอัตลักษณ์ของตัวเองดีไซเนอร์ แต่นักเขียนจะมีความเอาแต่ใจมากกว่านั้น เพราะว่าในนวนิยายหนึ่งเรื่องสามารถ

แสดงอัตลักษณ์ของนักเขียนได้ทั้งหมดเลยนะคะ ตั้งแต่ชื่อเรื่อง การออกแบบปก เนื้อเรื่อง ตัวละคร จะออกแบบยังไง ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่าตัวนักเขียนนวนิยายนั้นเป็นคนที่เอาแต่ใจตัวเอง และก็เอาตัวเองเป็นหลักค่อนข้างสูงค่ะ ที่นี้พูดถึงการเขียนนวนิยาย เมื่อเทียบกับอาชีพอื่นแล้ว นักเขียนจะทำงานกับตนเองเป็นพื้นฐาน เพราะฉะนั้นก็จะมีที่ยึดมั่นในความมีตัวตนสูง ด้วยการทำงานลักษณะนี้จึงทำให้อาชีพนี้จะค่อนข้างไฟก๊สที่ตัวเอง

ในการที่จะใช้ตัวละครเอกในการเล่าเรื่องในลักษณะสรรพนามที่หนึ่ง เรื่องยาวส่วนใหญ่ของฉันจะใช้ตัวละครหลักเป็นผู้ชายค่ะ ในตอนนี้เราอาจจะอยู่ในโลกที่ Gender Free และได้มีขอบจำกัดระหว่างหญิงชายก็ตาม แต่ในความเป็นจริงแล้ว การดำรงตนระหว่างผู้หญิงกับผู้ชายก็มีความแตกต่างกันอยู่ แม้จะเป็นนักเขียนผู้หญิง เวลาตัวละครในเรื่องเป็นผู้ชาย ก็จำเป็นต้องใช้มุมมองแบบผู้ชายในการถ่ายทอดเรื่องราว ในขณะที่เดียวกัน ฉันก็จะเอาความรู้สึกตัวเองหรือสิ่งที่ตัวเองคิด ใส่เข้าไปในตัวละครผู้ชาย ก็เลยทำให้มีการสลับมุมมองหรือค่านิยมของผู้หญิงให้เป็นของผู้ชายด้วยค่ะ อันนี้ก็เป็นสิ่งที่ทำให้การทำงานของฉันสนุกค่ะ

ทราย: จริงๆ แล้วคุณนิชิจะต้องพูดแน่เลย ว่า พวกเราเอาแต่ใจ

อุทิศ: ขอทำหน้าที่เป็นพิธีกรบ้าง ถามทรายดีกว่า ทรายเองก็เป็นคนหนึ่งทำงานข้ามสาขา ทรายทำหน้าที่เป็นนักแสดง เป็นนักเขียนด้วย แล้วก็เห็นว่าชายเสื้อผ้าด้วย

ทราย: ใช่ ทรายทำหลายอย่างมาก เลื่อนไหลๆ

อุทิศ: ถามทรายอย่างนี้ดีกว่า ให้ทรายเล่าเรื่องการพยายามที่จะปรับประยุกต์ชีวิตตัวเอง และพยายามที่จะทำหลายๆ ด้านตรงนี้ และก็ทำได้ดีด้วย

ทราย: คือจริงๆ แล้ว การเป็นนักแสดงมันช่วยมากเลยนะ คือหนึ่ง เรื่องทางเศรษฐกิจ (การเงิน) เราสามารถหาเลี้ยงตัวเองได้ อีกอย่างหนึ่งก็คือว่า ไม่รู้เป็นโชคดีหรือโชคร้ายของทรายที่มักจะได้เล่นบทที่ไม่มีใครสามารถเป็นได้ในชีวิตจริงแล้วมาเล่าให้เราฟัง เช่น เล่นเป็นผี [หัวเราะ] เข้าใจไหม คือมันทำไม่ได้ ซึ่งบางคน หลายคนเวลาอ่านสัมภาษณ์นักแสดง เขาก็จะบอกว่า ไปทำการบ้านมา ไปศึกษาชีวิต ซึ่งนี่ก็รู้อยู่จะศึกษาชีวิตผียังไง

หรืออย่างบทแม่ชี โสภณี หรือเจ้าหญิงนักรบ ก็ไม่รู้จะไปหาจากที่ไหน มันก็เป็นเรื่องที่ต้องคิดขึ้นมาเองทั้งสิ้น ถูกไหมคะ เพราะเป็นตัวละครที่สมมติขึ้นมา แม้แต่คนที่สมมติเราขึ้นมาก็ยังไม่รู้เลยว่าผิวนั้นควรจะเป็นยังไง เพราะจริงๆ แล้วก็คือแค่เป็นผี ดังนั้นพื้นที่ว่างที่ยังเหลืออยู่ อันนั้นเป็นหน้าที่ของทราย ซึ่งมันดีมากเพราะเรารู้สึกว่า เราทำอะไรกับตรงนี้ก็ไม่ได้ มันเป็นพื้นที่ที่กว้างมาก ไม่ต้องห่วงหวั่น ไม่ต้องทำอะไรในแบบที่ดาราท่านอื่นๆ หรือบทบาทอื่นๆ ต้องทำ คือหลายคนอาจจะรู้สึกว่า เล่นเป็นคนอื่นแล้วผิวจึงเลยคะ มันไม่เป็นตัวของตัวเอง แต่ทรายกลับชอบมากเลยที่ไม่ต้องเป็นตัวของตัวเองเลย

ในทางกลับกัน เราเอาพื้นที่ที่จะเป็นตัวของตัวเอง เอามาใส่ในงานเขียนหรืออะไรอย่างนี้แทนด้วยซ้ำ คืออย่างบางทีทรายอ่านหนังสือฟิสิกส์ใหม่ หนังสือทั้งเรื่องเล่าอะไรไม่รู้ละ แต่ฉันชอบประโยคนี้ประโยคเดียว หรือหนังสืออาจารย์ตันก็ตาม ฉันก็ยังเคยเขียนถึงเนื่องจากประโยคเดียว เออ ซึ่งอันนี้เราเป็นทั้งนักอ่านและนักเขียนไปด้วยในเวลาเดียวกัน ใจ ซึ่งการเสพยา อันนี้ไม่ว่าจะเป็นนักแสดง นักอ่าน หรือว่านักเขียนนะ แนนอนมันยังเป็นเรา แต่มันก็เป็นเราที่ยังมีพื้นที่ให้เราทำอะไรของเราเองได้ มันไม่บีบคั้นใจมากจนเกินไป ดังนั้นมันเลยรู้สึกว่า เออ อะไรพวกนี้มันสบาย มันหล่อเลี้ยงจิตใจ มันไม่เขี้ยวกับเรามากจนเกินไป และเราก็พยายามบาลานซ์ทั้งสามพาร์ตนี้ให้มันโอเคที่สุด แต่พอถึงจุดหนึ่งนะ พี่ม่อน พอเราป่วยเป็นซึมเศร้าเฉียบ การรับรู้ของเราผ่านทั้งบทที่แสดงและผ่านตัวหนังสือมันก็เปลี่ยนไปอีกมุมเลยนะ

อุทิศ: มันจะเลื่อนๆ กว่า อย่างนี้ไหม

ทราย: ใช่ คือทุกอย่าง เราจะเริ่มไม่มั่นใจว่า อันนี้จริง หรืออันนี้จริงกว่า อันนี้เรารับรู้ผ่านเราจริงๆ หรือเรารับรู้ผ่านโรคซึมเศร้ามาอีกทีหนึ่ง ซึ่งในแง่ของนักเขียนมันน่าสนใจมาก เพราะเราจะเริ่มตั้งคำถามว่า นี่มันจริงหรือไม่จริง หรืออะไรกันแน่ ซึ่งทรายอยากจะเขียนเวลาที่เรารู้สึกอะไรตรงนี้ให้ได้มากที่สุด เพราะว่าเสียดายเหมือนกัน อันนี้คือมองในแง่ที่ตัวเองเป็นหนูทดลองมาก คือรู้สึกเสียดายถ้าวันหนึ่งเราจะหาย และเราจะไม่รู้รู้สึกถึงโมเมนต์อะไรแบบนี้ที่มันเคยผ่านๆ มา ที่มันสร้างความคิดสร้างสรรค์ในเชิงลบ คือทรายก็รู้สึกว่า ไหนๆ ก็เป็นแล้ว ก็ไม่ควรจะปล่อยให้มันผ่านไป ดังนั้นงานในช่วงหลังๆ ของทรายเอง ไม่ว่าจะเป็นงานแสดงหรือเขียน มันก็เลยกลายเป็นเหมือนเรื่องชีวิตแบบประจำวันมากขึ้น

แต่ก่อนคือจะเป็นคนคิดเยอะ [ลากเสียง] แบบว่าได้หมดมาที่จะต้องดีไซน์ตัวละคร ว่าเล็บสั้นไหม ยาวไหม จริงๆ นะ เช่น คนแบบนี้ต้องทาเล็บแล้วถลอกๆ นิดนึง

อุทิศ: ซึ่งก็คือตีความมากไปกว่าบทที่ได้รับมา

ทราย: ใช่ แต่หลังๆ คือ มันกลายเป็นการตีความในเชิงที่ว่า คนนี้เขาไปเจออะไรมา ทำไมอยู่ๆ เขาถึงเดินมาแล้วพูดประโยคนี้ หรือทำไมอยู่เดินมาแล้วร้องไห้เลย แต่ก่อนเราจะไม่เข้าใจแล้วจะรู้สึกว่าตัวละครจะร้องไห้อะไรนักหนา แต่ว่าตอนนี้มันเหมือนว่า เรานึกไปถึงว่าเขาต้องไปเจออะไรมา เราจะเริ่มเข้าใจความหนักหนาในชีวิตมากขึ้น ซึ่งก็ไม่ว่าดีหรือไม่ดี

อุทิศ: คือเหมือนมันมีเรื่องเล่าที่อยู่ข้างหลังการแสดงที่อยู่ตรงหน้าเรา คือคนๆ นี้ที่เป็นตัวละครเนี่ย มันมีเรื่องเล่าอยู่เป็นพื้นหลัง

ทราย: ใช่ เพียงแต่คนดูไม่ได้เห็น เราก็คิดของเราขึ้นมาเองอยู่คนเดียว แล้วเราก็คิดแทนไปด้วย สมมติว่าจากนี้เป็นซีนครอบครัว มีเราสามคนนั่งกันอยู่เนี่ย เราก็จะคิดเผื่อว่า อ้อ พี่ม่อนก็เป็นคนแบบนี้ อาจารย์ตันก็เป็นคนแบบนี้ เพิ่งกลับมาอะ อะไรแบบนี้ คือก็จะคิดไปเรื่อยๆ จากที่แต่ก่อนเราคิดถึงแต่เรื่องเราคนเดียว ตอนนี้มันก็เหมือนมองไปถึงคนอื่นด้วย อาจจะเป็นเรื่องของวัยหรือด้วยนะ ว่าพอแก่ลงก็จะเริ่มมองต่างไป

อุทิศ: จะบอกว่า คืออย่างของทรายนี่เป็นอะไรที่น่าสนใจมากเลยนะ คืออย่างนักเขียนที่นั่งกันอยู่สามคนเนี่ย พวกเรามีอาชีพเป็นนักเขียน แต่ว่าทรายเนี่ย เป็นนักแสดง เราจะเห็นว่าวิธีการมองกับการจัดการกับชีวิตเนี่ย มันจะต่างกัน คืออย่างของทรายเนี่ย ทรายจะรู้สึกว่าการแสดงคือโลกที่คุ้นเคย เป็นโลกที่ปลอดภัย คือการไปเล่นเป็นคนอื่นหรือว่าเล่นบทบาทอื่นๆ เนี่ย พอได้รับหน้าที่มา เรารู้สึกว่า มันเป็นที่ที่ปลอดภัย แต่การเป็นตัวเองในโลกปัจจุบันนี้ ในโลกที่เราใช้ชีวิตอยู่ มันไม่ค่อยปลอดภัยเท่าไร นักเขียนก็เหมือนกันนะ

ทราย: เป็นตัวเองปลอดภัยกว่าหรือ?

อุทิศ: มันเป็นตัวเราในตอนที่เราเขียนหนังสือ ตอนชั่วโมงที่เราลงมือทำงานเขียนหนังสือ

ทราย: ถึงแม้ว่ามันจะกดดันมาก

[มองความทุกข์ผ่านความโรแมนติก]

อุทิศ: มันก็เลยเป็นเรื่องที่ เอ๊ะ ตอนนี้นี่ผมกลายเป็นพิธีกรไปแล้วนะ [หัวเราะ] เอาเป็นว่า เราก็หลุดจากตรงนั้นเลยละกันนะ คือมันก็จะเชื่อมโยงกับเรื่องพลังงานในการทำงานสร้างสรรค์ อย่างงานเขียนนวนิยาย อย่างที่ทรายเป็นกับการแสดงเนี่ย คือตอนนี้เราค้นพบว่า มันมีภาวะกดดันตัวนักเขียนในการใช้พลังงานในการทำงาน

ทราย: เหมือนอย่างที่อาจารย์ตันเป็นก่อนจะเปลี่ยนหรือเปล่า?

อนุสรณ์: มันจะเป็นภาวะที่เราเริ่มรับมือกับอย่างอื่นที่อยู่
นอกวรรณกรรมไม่ได้ คือจะอธิบายยังไงดี

ทราย: คือมันควบคุมอะไรได้ๆ ไม่ได้เลย?

อนุสรณ์: คือรู้สึกชีวิตอื่นๆ ข้างนอกคือพังหมด

ทราย: โซเชียลไลฟ์ (ชีวิตสังคม) ทุกอย่างพินาศหมด

อนุสรณ์: อาจจะฟังดูโหดร้ายนะ แต่ว่าอุทิศเคยเขียนหนังสือเล่มหนึ่งชื่อว่า *คนขำรุตหรือมนุษย์โรแมนติก*⁵ ซึ่งเป็นเล่มที่ผมชอบมาก วันนี้ผมมานั่งคิด คือเมื่อคืนมีคนเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพยนตร์ของู้กำกับชาวฮ่องกงชื่อ หว่องกาไว แล้วพูดถึงว่าชีวิตคนเนี่ยมันเหมือนบินไปเรื่อย ๆ—

ทราย: นกไร้ขาหรือเปล่า?

อนุสรณ์: คือผมรู้สึกว่าพูดแบบนี้มันโอเค แต่ว่าในมุมหนึ่ง ตัวละครมันไม่ได้อยากเป็นแบบนี้แหละ ผมคิดว่าคนที่เข้าใจว่าความหวังนี่มันแท้ คนที่เป็นแบบนี้จริงๆ ไม่มีใครอยากเป็นอย่างนั้นนะ

อุทิศ: มันทุกข้ออย่างมหาศาลมากนะ

อนุสรณ์: คือคนจะคิดว่ามันเท่มากเลย มีคนมาชอบมาติด

ทราย: ไม่ แต่คือในชีวิตจริงมันไม่มีคนจัดไฟให้

อุทิศ: คือคนไป Romanticise สิ่งนี้ไง

อนุสรณ์: คือคนชอบคิดว่านี่คือมนุษย์โรแมนติก แต่จริงๆ มันคือคนขำรุต มันคือภาวะคินสิ้ง คือคุณชอบสิ่งที่คุณแพ้ และคนที่หวังก็คือคนที่พยายามซ่อมตัวเองให้กลับมาให้ได้

ทราย: ซึ่งก็คือการดิ้นรน

อุทิศ: ใช่ แต่คนกลับไปมองการพยายามซ่อมตัวเองว่ามันโรแมนติกไป

⁵ *On Literature* คนขำรุตหรือมนุษย์โรแมนติก โดย อุทิศ เหมะมูล

⁶ อ้างอิงถึงตัวละครหยกใจ รับบทโดยนักแสดง เลสลีย์ จาง ในภาพยนตร์เรื่อง *Days of Being Wild* (1990) กำกับโดย หว่องกาไว ผู้กำกับชาวฮ่องกง

ทราย: หนูสามารถสรุปเรื่องอาจารย์ต้นให้โรแมนติกได้เลยในทีเดียวนะ—เขียนหนังสือจนวันหนึ่งมันกัดกิน ก็เลยออกเดินทางไปสู่การเดินทางของอาหารแทน นี่ไง โคตรไร้ชาเลย

อนุสรณ์: คือสิ่งหนึ่งก็คือว่า คนข้างในเขาพูดสิ่งเหล่านี้ได้ยาก มันถูกมองด้วยภาพหนึ่ง เหมือนมันโดนจัดให้อยู่ในระเบียบ แต่ว่าคนที่เผชิญหน้ามันเนี่ย มันยากจริงๆ นะ คือเวลาที่ข้างนอกมันพังเนี่ย เราจะรู้สึกว่ามีสติปัญญาที่กำหนดตัวละครจำนวนมากได้ ทำไมเราจัดการอะไรไม่ได้เลย นี่คือสิ่งหนึ่งที่ผมคิดว่ามันเป็นปัญหาของมนุษย์คนหนึ่ง การที่จะต้องพูดว่า การเขียนวรรณกรรมจริงๆ มันเป็นงานที่ใช้พลังตรงนี้

ทราย: จริง เพราะว่าส่วนใหญ่ักเขียน ชีวิตพวกคุณจะละเทะ ดาราด้วย หนูไม่ได้ว่าอะไรพวกพี่หรอก [หัวเราะ]

อุทิศ: เหมือนกับว่าเราถูกพลังงานตรงนี้กัดกิน

ทราย: จริง เราก็จะไม่เหลือ เราก็แค่เห็นแก่ตัว และเราก็จะไม่รักใครแล้ว

อนุสรณ์: แล้วเราก็จะเป็นคนเอาแต่ใจ

[ความเป็นมนุษย์บนความไม่สมบูรณ์แบบ]

ทราย: แต่อย่างของคุณนิชิ เขามีครอบครัวนะ คือมีลูก และสามารถดูแลทุกอย่างได้ ซึ่งถือว่าเป็นวิถีครอบครัวที่ดีกว่า พวกเราสามคนรวมกันมากมาย อยากรู้ว่าทำยังไงคะ คือคนที่มีลูกมีครอบครัว ฉะนั้นก็เยอะเลยอะ มันยากมากนะลึกๆ แล้ว สมมติปกติเราเลิกงานกลับบ้าน เราอยากนอนเราก็นอน แต่ก็คือ ลูกरोเล่นด้วย เราก็ต้องเล่น ต้องเสริมสร้างสติปัญญา อ่านนิทานให้ลูกฟัง อะไรพวกนี้ แต่ฉันไม่อยากอ่าน ฉันง่วง ฉันอยากกินเบียร์ คุณนิชิมีโมเมนต์อย่างนั้นบ้างไหมคะ เพราะคุณนิชิมีสติและจัดการอะไรได้กว่าพวกเรา [หัวเราะ]

นิชิ: ก่อนจะตอบคำถามของคุณทราย มีเรื่องหนึ่งอยากจะกล่าวถึงคะ สำหรับตัวเอง ถ้าไม่มีนวนิยาย ฉันเองก็คงไม่สามารถเติบโตได้ในฐานะนักเขียน ปกติฉันเองเป็นคนประเภทที่ไม่ได้สนใจว่าอะไรจะเกิดขึ้นบนโลกนี้คะ ถ้าไม่ได้เป็นนักเขียน ฉันคงมองข้ามเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคม อยากที่จะอยู่ในโลกที่สวยงามตามแบบที่ฝัน แต่ว่าในฐานะนักเขียนนิยายแล้ว ฉันเพิกเฉยต่อเรื่องราวรอบตัวไม่ได้ เพื่อให้งานเขียนได้นำเสนอทั้งด้านดีด้านร้าย ฉันเองก็ต้องรวบรวมข้อมูลอยู่เสมอ

คนจำนวนหนึ่งก็อาจมองว่าภาพที่อยู่ในนวนิยายนำเสนอแต่ด้านสวยงามของโลกใบนี้ จริงๆ แล้ว ก็เหมือนกับที่คุณอนุสรณ์และคุณอุทิศได้พูดถึงไปเมื่อสักครู่ว่าเนื้อแท้ของนวนิยายหรือสิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ เราจะเขียนถึงเรื่องสิ่งที่ไม่

สมบูรณ์พร้อม สิ่งที่น่าเฟะของสังคมมนุษย์ หรือสิ่งที่คิดได้ จะอยู่ในนวนิยายทั้งหมด เพราะฉะนั้นตัวนักเขียนนวนิยาย ก็จะต้องรับรู้และสะท้อนภาพพวกนั้นออกมาอยู่ตลอดเวลา

ที่นี่ มาพูดถึงที่ทุกคนบอกว่าฉันมีทั้งครอบครัวที่สมบูรณ์พร้อม หาบลาสน์สมดุลงานในชีวิตได้อย่างไร ก็อยากจะบอกว่า ฉันไม่ใช่คนสมบูรณ์พร้อมอะไรคะ เพียงแต่ว่า ด้วยความที่เขียนนวนิยายแบบนี้ ทำให้ฉันเข้าใจมนุษย์ว่า มนุษย์ไม่ได้ดีพร้อม และก็รู้ตัวเองด้วยว่าตัวเองไม่ใช่คนที่ดีพร้อมคะ เพราะฉะนั้นถ้าเราไม่ได้เป็นคนที่ดีพร้อม เราจะไปขอให้คู่รัก หรือคู่สมรสเราดีพร้อมได้ยังไง ในเมื่อเราก็ไม่ได้เป็นคนดีพร้อม ดังนั้นเราก็นึกย้อนกับสิ่งที่เขาทำได้ ในขณะเดียวกัน ในการเลี้ยงลูกเหมือนกันคะ ลูกของฉันเพิ่งจะสองขวบ สิ่งที่สำคัญต้องการหรือสิ่งที่สังคมแปะป้าย คือคนเป็นแม่ต้องเป็นคนแข็งแรง แข็งแกร่ง ต้องเพอร์เฟกต์พร้อมสมบูรณ์ และก็เชื่อว่าผู้หญิงทุกคนเกิดมาพร้อมกับความเป็นแม่อยู่ในตัว ไม่คิดว่ามันแปลกหรือคะ ในความเป็นจริงมันไม่ใช่อย่างนั้นเลยใช่ไหมล่ะคะ ฉันเลี้ยงลูกอายุ 2 ขวบตามแบบของตัวเอง ไม่ได้เลี้ยงเพราะกรอบของความเป็นแม่

ฉันเองก็ไม่ใช่แม่ที่ดีพร้อม แต่ฉันต้องการให้ลูกเห็นว่าแม่ไม่ได้เพอร์เฟกต์สมบูรณ์ ยกตัวอย่างเช่น ฉันจะไม่สอนลูกว่า ถ้าสัญญาคนข้ามยังเป็นสีแดง อย่าข้ามถนน แต่จะบอกเขาว่า รถกำลังวิ่งมานะเลยยังข้ามไม่ได้ แน่نونคะว่าฉันเองก็ต้องบอกเขาเหมือนกันว่าแม่ก็ทำผิดพลาดได้ เพราะฉะนั้นถ้าลูกคิดว่าสิ่งใดถูกต้อง ก็ให้เชื่อตัวเองไม่ต้องเชื่อแม่ทุกอย่าง เพราะแม่ไม่ใช่ทุกสิ่ง อันนี้คือวิธีการเลี้ยงลูกของฉันคะ

[ร่างกายของนักเขียนและศิลปินในฐานะภาชนะสื่อกลาง]

ทราย: เอ๊ะ ทำไมเรายุ่งไปเรื่อย ๆ แล้วกลายเป็นรายการรักลูกให้ลูกทางไปซะแล้ว [หัวเราะ] คำถามสุดท้ายนะคะ คือถ้าไม่มีข้อจำกัดทางการเงินใดๆ ทั้งสิ้น เรื่องอะไรที่มันกระตุ้นพี่ๆ ทั้งสองท่านได้มากที่สุด ที่จะให้เรากลับมาค้นตัวเอง เพื่อเขียนงานอะไรแบบนี้ได้อีก มีไหมอะไรที่ยังคาใจอยู่ หนูจ่ายเงินให้พี่เลยเดือนละสี่หมื่น ให้พี่เขียนตัวเองเพื่อจะเขียนงานชิ้นนี้ออกมาอย่างเดียวเลย มีประเด็นอะไรไหมที่ยังอยากค้นหา มีไหมที่ถ้าอะไรอย่างอื่นในชีวิตเราราบรื่น เราจะมีพลังมาเล่าเรื่องตรงนี้ได้สักที

อุทิศ: คือจริงๆ เราต้องมองว่า คืออย่างที่คุณนิชิ เขาพูดเมื่อตะกี้ นี่ คือหนึ่ง ยอมรับความไม่สมบูรณ์แบบของตัวเองในแต่ละคน เราจะเห็นว่าการไม่สมบูรณ์แบบตรงนี้ มันไม่ใช่แค่การ

ยอมรับสภาพทางกายหรือสภาพทางจิตใจอย่างเดียว หรือแม้แต่สภาพทางสังคม แต่ว่าเราจะเห็นว่ามันไม่มีความกังวลใดเลย ที่จะทำให้มนุษย์คนหนึ่งจะสุขสบาย คือไม่รู้จะอธิบายยังไงนะ คือต่อให้ผมไม่ได้อยู่ในสังคมแบบนี้ ผมก็ยังมีความที่อยากจะเขียน เพราะว่ามันมีสิ่งที่มีมันเป็นความคับข้อง เป็นสิ่งที่เราพยายามที่จะเข้าใจ หรือเป็นทั้งความรักความโกรธแค้นในเรื่องอื่นๆ เสมอที่จะให้เราเขียน

ทราย: เพราะเรายังเป็นมนุษย์

อุทิศ: อืม เพราะเรารู้ว่า เราไม่ได้ไปแตะถึงความสมบูรณ์แบบ เรายังเป็นคนที่ไม่สมบูรณ์แบบและเต็มไปด้วยคำถามถึงสิ่งที่สมบูรณ์แบบ เพราะฉะนั้นก็เลยคิดว่า ต่อให้อยู่ในสภาพสังคมแบบไหน ต่อให้มีสถานภาพทางการเงินที่ราบรื่น ยิ่งตอบในตอนนี้ ในตอนอายุสี่สิบสี่ขนาดนี้แล้วเนี่ย คือเราคิดว่ามันเลยจุดนั้นมาแล้ว คือเลยจุดที่เกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจของตัวเองแล้ว แต่มันเป็นเรื่องของการต่อสู้ในใจของตัวเอง มันมีเรื่องต่อสู้กับตัวเองตลอด คือมันเป็นเรื่องนั้นจริงๆ แต่คำถามก็คือว่า ในวัยอายุขนาดนี้ ที่พูดไปแล้วก่อนหน้านี้เนี่ย ตอนนั้นเรากำลังถามตัวเองว่าในวัยสี่สิบสี่เนี่ย เราต้องใช้พลังงานแบบเดิมไหม พลังงานที่เราใช้ในการเขียนหนังสือเนี่ย เพราะเรารู้สึกว่าเรากำลังจะก้าวข้ามไปอีกช่วงวัยหนึ่งในชีวิต

เมื่อสองสามปีที่ผ่านมา เราได้ไปร่วมงานข้ามสาขากับคุณโทซึกิ โอคาตะ ซึ่งเป็นผู้กำกับละครเวที มันทำให้เรามองเห็นศิลปะอื่นๆ อย่างเข้าใจมากขึ้น อย่างเรื่องศิลปะของละครเวที คือมันเป็นช่วงที่เรากำลังหาหนทางที่หนทางที่จะออกไปจากพลังงานการสร้างงานแบบนี้ แล้วปรากฏว่าคุณโอคาตะเข้ามาได้ถูกจังหวะพอดี ถ้าใครติดตามดูงานละครเวทีของคุณโอคาตะเนี่ย มันจะเป็นงานแสดงที่ไม่ใช่แนว Realist นักแสดงทุกคนจะเล่นอะไรที่เหมือนเป็นการแสดงซ้อนแสดง แล้วมันทำให้เรากลับมาคิดถึงวิธีการสร้างสรรค์ของตัวเอง ว่า ถ้าเราพูดถึงเรื่องนักแสดง การแสดง หรือการเขียนหนังสือเนี่ย เราใช้พลังงานแบบ ถ้าเปรียบกับการแสดงคงเหมือนกับเราเล่นใหญ่—

ทราย: เอาไม่ตีขาตัวเองให้หัก

อุทิศ: อะไรแบบนั้น คือลงไปทั้งหมดทั้งชีวิต เป็นแบบวาคิน ฟินิกซ์ ที่ทุ่มลงไปทั้งชีวิตและก็ถูกกัดกินด้วยบทที่ตัวเองกำลังรับ คือมันไม่ได้แล้วในปัจจุบัน มันต้องใช้พลังงานอื่น ที่เราต้องรักษาตัวเอง ในขณะที่เดียวกัน เมสเสจหรือความรู้สึกที่เราส่งไปให้คนอ่านมันยังได้เท่าเดิม ยังได้อย่างเดิม ที่นั่นก็คือ เราต้องหาแหล่งพลังงานอันใหม่—

ทราย: อันนี้ทรายเข้าใจ เพราะว่าแต่ก่อนเวลาเล่นก็จะหวดตัวเองมากๆ เหมือนกัน คือเดี๋ยวคือร่างกายมันไม่ได้แล้ว

อุทิศ: เราควรจะต้องเผผลาญตัวเองขนาดนั้น แล้วมันแยตรงที่เราารู้ว่าเราเผผลาญไปขนาดไหนด้วยนะ แล้วพอคนอ่านได้อ่านแล้วบางที แนนอนมันก็มีทั้งคนที่จับเมสเสจได้ และก็มีทั้งคนที่ไม่ได้รู้สึกอะไรกับมัน เรื่องเล็กๆ น้อยๆ เหล่านี้ก็เป็นเรื่องที่กระทบความรู้สึกของคนเขียนเหมือนกัน คือมันก็ไม่ได้มากมายอะไร เพียงแต่ว่า โอเค เราก็รอการอ่านซ้ำอีกครั้ง ซึ่งแน่นอนว่าเมสเสจตรงนี้ ในวรรณกรรมมันไม่ใช่เรื่องอะไรที่ตรงไปตรงมาที่ทุกคนจะรับได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยในการอ่านรอบแรก หรือแค่ครั้งเดียว หรือในแบบเดียวกัน คือองค์ประกอบและตัวแปรมันเยอะมาก เยอะมากจนเราต้องมานั่งถามตัวเองว่า จริงๆ เราควรจะต้องปรับกระบวนการวิธีและวิสัยทัศน์ในการสร้างงานในช่วงอายุปัจจุบัน ที่ไม่ได้เหมือนตอนอายุยี่สิบห้าปี

ทราย: อาจารย์ต้นคะ อาจารย์ผ่านจุดนั้นมาแล้ว หมายถึงว่า นาที่นี้อาจารย์คือคลี่คลายที่สุดตั้งแต่รู้จักมา คือมันจะมีพาร์ทที่คลี่คลายกว่านี้ไหม

อนุสรณ์: คือที่พูดนะเข้าใจใจแจ้งแจ้งว่า คือผมคิดว่าส่วนหนึ่งคือ เจอนักเขียนรุ่นน้อง เราจะรู้สึกเลยว่าเราเห็นภาพเขากับเราในอดีต คือความรู้สึกแบบ พูดง่ายๆ เหมือนคนเล่นบอล อยากจะวิ่งไปหน้าไกล ยิ่งประตูแล้ววิ่งกลับมาหน้าประตูตัวเอง วิ่งขึ้นไปยิงประตูอีก วิ่งไปวิ่งมาอย่างนั้นด้วยความเพลิดเพลิน รู้สึกตื่นเต้น แต่สำหรับเราตอนนี้คือทำยังไงให้อยู่

⁷ อายุของอุทิศ เหมะมูล ณ ตอนที่บทสนทนาได้เกิดขึ้น

ครบเก้าสิบนาทีได้ก็นับว่าบุญแล้วนะ คือคุณต้องมองแล้วว่าพลังงานมันมีจำกัดจริง ๆ นะ ให้ผมเขียนหนังสือจนถึงตีสาม แล้วตื่นมาตอนหกโมง ผมคิดว่าอย่างนั้นมันคือชีวิตที่ผิดพลาด เพราะในที่สุดคุณอาจจะรู้สึกว่าคุณได้สำเร็จความใคร่ทางวรรณกรรมของคุณ คุณอาจจะรู้สึกว่าเจ๋งมาก แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ คุณไม่ได้มีความสุขในมัน

เวลาคุณจัดสรรพลังชีวิตโดยการใช้พลังงานอีกแบบ คุณจะตัดสิ่งฟุ่มเฟือยลงไป คุณจะรู้สึกว่าบางงานไม่ต้องไปก็ได้ เพื่อนบางคนไม่จำเป็นต้องเจอก็ได้ อาจจะไม่ใช่เพื่อนจริง ๆ ก็ได้ หลายๆ เรื่องมันจะถูกลดทอนลงเหลือเพียงแค่ว่า คุณมีเวลาเท่านั้นอะ มีพลังงานจำกัด คุณไปทำสิ่งอื่น แต่ว่าใจมันวุ่นกับวรรณกรรมอะ หลังจากทำสิ่งนั้น กลับมาที่โต๊ะเพื่อเขียนหนังสือ เขียนจนพอใจแล้วกลับไปทำสิ่งอื่น รักษาพลังงานแบบนั้นนั่น ไม่ใช่ว่าอยากจะเป็นนักเขียนดัง อยากจะเป็นนักเขียนที่มีคนรู้จัก ซึ่งผมว่าความรู้สึกแบบนี้ มันเหมือนคนวิ่งขึ้นวิ่งลงในสนามให้กลิ้งจ๊ับ เทียบกับคนที่รู้ว่าการอยู่อย่างที่พูดไป อาจจะฟังดูขำๆ แต่เก้าสิบนาที คุณเล่นบอลลอยๆ สนามอะ มีจังหวะส่งให้คนอื่น—

ทราย: มีความจำเป็นต่อรูปเกมส์ แต่ไม่ต้องเด่นทุกลูกก็ได้

อนุสรณ์: คือผมคิดว่ามันเป็นภาวะที่ พอเราอายุเยอะขึ้น ความสุขุมมันมี คืออย่างอุทิศดีมเบียร์ เขาก็ไม่ได้ดื่มถึงขนาดว่าพรุ่งนี้ตื่นมาทำงานไม่ไหว คือหลายๆ สิ่ง แม้แต่หัวข้อวันนี้ที่มีคำว่า Rebel หรือกบฏเนี่ย การที่เราจะลุกขึ้นกบฏ มันไม่ได้เป็นการลุกขึ้นกบฏแบบว่า วันหนึ่งเราตื่นขึ้นมาจากเตียงแล้วพูดว่า ‘ฉันจะกบฏให้คนอื่นจดจำ’ มันกบฏเพื่อที่จะรักษาพลังงานที่มีอยู่นี้ให้มันมีประสิทธิภาพ

คือผมไปดูงานนิทรรศการของอุทิศทุกครั้ง มีสองครั้งที่ไปวันเปิดด้วยนะ แล้วเห็นตั้งแต่ภาพราคาประมาณหนึ่งนะ จนกระทั่งครั้งล่าสุดที่ไป คือเท่ากับคำลิสสิทธ์เล่มหนึ่งเลยนะรูปเดียวเนี่ย คือไม่ต้องเขียนหนังสือก็ได้เนี่ย คุณวาดรูปๆ หนึ่ง คุณได้ลิสสิทธ์หนังสือเล่มหนึ่ง แล้วคุณยังจะเขียนนิยาย คือสิ่งเหล่านี้มันทำให้เห็นว่าพอคุณเริ่มมีพลังงานอื่นๆ มาเอื้อวรรณกรรมที่คุณตั้งใจทำ ความตั้งใจที่คุณจะเขียนหนังสือมันจะราบรื่นขึ้นด้วยนะ มันช่วยจริงๆ คือผมอาจจะไม่ได้วาดรูป แต่ว่าก็ไม่อดตายเหมือนกัน คือช่วงหนึ่งปีกว่าที่ผ่านมาเนี่ย ผมอยู่ในชนบท มีชาวบ้านเอาข้าวมาให้ เดี่ยวคนนั้นกระสอบหนึ่ง คนที่สองกระสอบ ผมกินข้าวตัวนี้ได้ห้าปีโดยที่ผมไม่ต้องซื้อข้าวเลยนะ พุดง่าย ๆ คือไม่อดตายเหมือนกันนะ คือสิ่งที่สำคัญที่สุดของผมในแง่ของการทำวรรณกรรมก็คือว่า คุณทำอะไรให้มันมีบาลานซ์ให้ได้ บาลานซ์ในระดับที่คุณไม่ต้องกังวลว่าพรุ่งนี้คุณจะกินอะไร ผมว่านี่มันคือสิ่งที่ปัญหาพอสมควรเลยนะ เวลาเราพุดถึงวรรณกรรม เรามักลืมความจริงว่านักเขียนต้องกิน แล้วมันก็กลายเป็นเหมือนว่าเราพุดถึงเนี่ย อย่างที่คุณนิชิพุด คือวรรณกรรมไทยค่อนข้างจะถูกผลักให้เป็นเรื่องไฮโซอะนะ เพราะฉะนั้นมันจะพุดถึงเรื่องอุดมคติมากกว่าเรื่องที่จับต้องได้ เพราะฉะนั้นทรายต้องเอาสีหมึกให้อุทิศซะเลย อย่าไปพุดเรื่องอุดมคติ เซ็นเซ็คให้เลย แล้วมันจะได้ง่ายขึ้น [หัวเราะ]

ทราย: จับต้องได้มากกว่าเยอะเลย แต่อันนี้จริง พอเรารู้สึกว่าชีวิตไม่ค่อยมีปัญหาเราจะอยากเขียน เราจะอยากโน่น เราจะอยากนี่ รู้สึกแบบมันมีเวลา มันไม่เครียดใจ

อนุสรณ์: แล้วคุณก็เริ่มมีเมตตากับคนอื่นด้วยนะ คือช่วงหลังผมไม่รู้สึกละว่าเราต้องแข่งกับใคร ใครอยากให้เราช่วยเหลืออะไรเรายินดีช่วยนะ ไม่มีความรู้สึกว่าคุณนั้นเป็นคู่แข่งหรืออะไร มันเหมือนกับว่าเราอายุมากขึ้นจนพอจะมองว่าโลกมันเป็นแบบนี้ ใครจะรักใครจะชอบ เราแค่ตั้งเจตนารมณ์ของเรา ก็คือเราทำอะไรได้ก็ทำ

ทราย: คุณนิชคะ จากที่สองคนนี้เขาพูดมาในเรื่องของความพลุ่งพล่านของวัยและการหวด การเคี้ยวกับตัวเองในสมัยที่ยังเยาว์วัยกว่านี้ อยากจะถามว่าคุณนิชมีช่วงที่เป็นแบบนี้บ้างไหมคะ แล้วชอบช่วงไหนมากกว่ากัน ช่วงหวดตัวเองกับช่วงที่รู้สึกว้าว เออ เราก็ไม่ได้เป็นคนที่มีสมบุรณ์พร้อมหรือและก็อยู่กับมันได้

นิช: ตอนที่ยังเด็กกว่านี้ สิ่งทีกลัวมากที่สุดคือกลัวแก่คะ ไม่ได้กลัวว่าจะแก่ในเชิงกายภาพนะคะ แต่กลัวว่าจิตวิญญาณของฉินจะแก่มากกว่าคะ ก็คิดว่าอันนี้น่าจะเป็นปัญหาความกลัวของมนุษย์ทุกคนอยู่แล้วนะคะ ตอนที่ได้อ่านงานของคุณอุทิศเรื่อง ร่างของปรารถนา ตีบทหลักหรือว่าแก่นของเรื่องก็จะพูดถึงความเยาว์วัยเช่นเดียวกัน คนที่เป็นนักการเมืองเนี่ยจำเป็นจะต้องรักษาพลังในการคอนโทรลคน คอนโทรลทุกสิ่งให้อยู่ในความคุมตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องรักษาพลังแบบหนุ่มสาวเอาไว้ แต่ว่าในความเป็นจริงเนี่ย มนุษย์เราไม่สามารถควบคุมทุกอย่างได้อย่างใจ อย่างที่คุณอนุสรณ์พูดว่า พอแก่ตัวไป เราก็จะกลายเป็นคนที่ไม่ได้เอาใจไปยึดติดกับสิ่งที่ไม่ได้เป็นไปตามที่คิด

ถ้าพูดถึงงานของตัวเองในตอนนี้ตอนสาว ๆ แล้วเนี่ย มันก็จะเหมือนงานดรามatikที่เรื่องราวค่อย ๆ มีความเข้มข้นขึ้นเหมือนละคร หลังจากผ่านช่วงที่ระทึกใจไปแล้ว ท้ายสุดแล้วก็จะให้คำตอบในตอนจบ ซึ่งเป็นความจริงหรือสัจธรรมที่ต้องการถ่ายทอดไปยังผู้เขียน พอย้อนคิดถึงงานสมัยนั้นก็แอบเขินนะคะ ว่างานเขียนตอนนั้นทำไมต้องเป็นอย่างนั้นจะต้องให้มีคำตอบหนึ่งเดียวเท่านั้น แต่พออายุมากขึ้นก็ได้ค้นพบว่า นวนิยายที่ดีมันไม่จำเป็นต้องให้คำตอบเพียงคำตอบเดียว มันควรจะปล่อยให้คนที่อ่านตั้งคำถามด้วยซ้ำไป หรือในอีกมุมหนึ่งก็น่าเสนอบทสรุปให้มีหลากหลายรูปแบบ ในฐานะนักเขียนนวนิยายแล้ว การที่อายุเยอะขึ้น สิ่งที่ดีคือมันทำให้เราได้ทบทวนสิ่งที่ต้องการสะท้อนลงในผลงานตัวเองคะ

เกี่ยวกับผู้เสวนา

คานาโกะ นิชิ เกิดที่กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย และเติบโตที่กรุงโคโร ประเทศอียิปต์ จากนั้นจึงกลับมาอยู่โอซาก้า ด้วยความที่เติบโตท่ามกลางวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอและมีบุคลิกอบอุ่น ผลงานของเธอจึงมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและเป็นที่รู้จักกันดีในฐานะงานเขียนที่นักอ่านทุกคนสามารถเข้าถึงได้ นอกจากนี้ เธอยังได้รับรางวัลวรรณกรรมอันทรงเกียรติมากมายในญี่ปุ่น เช่น รางวัลซาคุโนะสุเกะ โอตะ ในปี 2550 จากผลงานเรื่อง *Tsutenkaku* (หอคอยโอซาก้า) รางวัลฮายาโอะ คาวาอิ ในปี 2556 จากผลงาน *Fukuwarai* (ใบหน้าชวนขัน) และล่าสุด รางวัลนาโอกิ ในปี 2558 จากผลงานสร้างชื่อ *Saraba!*

อินทรา เจริญปุระ (ทราย) เริ่มทำงานในวงการบันเทิงเมื่ออายุ 13 ปี บทบาทการแสดงที่ทำให้เธอเป็นที่รู้จักคือ แม่นาก จากภาพยนตร์สยองขวัญของไทยเรื่อง นางนาก ในปี 2542 และบทเจ้านางเล่อขึ้น จากภาพยนตร์ตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช (ภาคสอง) ในปี 2550 นอกจากนี้ ทรายยังเขียนหนังสือหลายเล่ม เช่น สามวันดีสี่วันเศร้า (2561) ซึ่งมุ่งสร้างความตระหนักรู้เรื่องโรคซึมเศร้า และบันทึกเชิงร้าย ที่บอกเล่าเรื่องราวเบื้องลึกของอุตสาหกรรมบันเทิงไทย

อนุสรณ์ ตีปยานนท์ นักเขียนชาวไทยที่ได้รับการเสนอชื่อเข้ารับรางวัลซีไรต์และได้รับสมญานามว่าเป็น “มูราคามิเมืองไทย” อนุสรณ์มีผลงานเป็นที่รู้จักมากมาย เช่น ลอนดอนกับความลับในรอยจูบ แปดครั้งรักเตอร์ ตะวันออกดอกกลับ จุงกิงเช็กส์เพรส เพลงรักนิวตริโน อาคนะยะหนึ่ง และผลงานล่าสุด *My Chefs* นอกจากนี้คุณอนุสรณ์ยังรับหน้าที่เป็นอาจารย์ผู้บรรยายในสาขาวิชาหลายแขนง ทั้งการวิจารณ์งานศิลป์ ภาพยนตร์ วรรณกรรม รวมไปถึงการออกแบบสถาปัตยกรรม

อุทิศ เหมะมูล เป็นนักเขียนที่ได้รับรางวัลซีไรต์และรางวัลเซเวนบุ๊กอวอร์ดจากผลงานลำดับที่สามเรื่อง *ลับแล แก่งคอย* นอกจากนี้ CNNGo ยังเคยกล่าวถึงอุทิศในฐานะหนึ่งในบุคคลผู้มีความสำคัญในประเทศไทยเช่นกัน ในปี 2556 อุทิศ เหมะมูลได้รับเชิญไปพูดคุยร่วมกับอภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล ผู้กำกับไทยในงาน “Work in Memory” ซึ่งจัดขึ้นโดย Kyoto City University of Arts Art Gallery @ KCUA หลังจากได้พูดคุยแลกเปลี่ยนกับศิลปินญี่ปุ่นอีก 6 ท่านจากงานนี้ อุทิศได้เขียนนวนิยายความยาวขนาดกลางหนึ่งเล่มชื่อ *เกี่ยวโตช่อนกลิ่น* ระหว่างปี 2557-2558 เขายังเป็นบรรณาธิการนิตยสารวรรณกรรมไทยสองเล่มได้แก่ *Writer Magazine* และ *ปรากฏ* วารสารวรรณกรรมไทยร่วมสมัย ของ สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย (สศร.) กระทรวงวัฒนธรรม จากนั้นในปี 2560 ได้ตีพิมพ์นวนิยาย *ร่างของปรารถนา* (ใช้ชื่อ “ร่างของปรารถนา” ในฉบับภาษาไทย และ “Silhouette of Desire” ในฉบับอังกฤษ) และในปีเดียวกันนี้อุทิศได้จัดนิทรรศการภาพร่างและภาพวาดในชื่อ *Silhouette of Desire* ที่กรุงเทพฯ

